

cau

Naczelne Dowództwo W.P. Poczta polowa Nr.53. ~~xxxxxx~~ d. 22. maja 1920 r.
(Sztab Generalny).

33/2T₂

ODDZIAŁ II.
Ew/G. Nr. 21250(II).

P

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

w B e l w e d e r z e .

Przesyła się do wiadomości odpisy raportów
politycznego i ekonomicznego , delegata wojskowego
w Estonji Rtm. Bogusławskiego.

2 załączniki.

Bogusławski

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 33/2 dnia 26/2 1920 r.
2 zał. Wydmal.

O t r z y m u j ą :

- Adjutantura Generalna.
- M.S.Wojsk.Biuro Prezydjalne.
- M.S.Zagranicznych.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Rewel 15 maja 1920.

Nr: 177/20

3372

RAPORT POLITYCZNY.

Sytuacja polityczna w Estonji.

Rząd Estoński Tõnissona, zasłużonego patrioty, lecz o bardzo mierzalnych zdolnościach człowieka, trzyma się swoją bezwładnością. Nie daje krajowi nic, zrujnował jego polityczną sytuację bezmyślnym pokojem z Rosją sowiecką, rujnuje kraj ekonomicznie, ratując finanse handelkiem na prawo i lewo. Każdemu z ministrów obecnego gabinetu idzie za głosem swej partji, a partje, jak chodzą śluchy, kierowane są często niewidzialną ręką.

Około Gukowskiego, szefa misji bolszewickiej, skupiają się coraz zwańciej z jednej strony nie bez wpływów w różnych dyktatorach finansowi i handlowi aferzyści /paskarze i kontrabandzisci / z drugiej aferzyści polityczni i Estońscy komuniści. Tworzą pokój najmądrzejszy działacz polityczny Estoński - Poska dorobkiewicz dużej miary, dziś już nie żyjący, zostawił po sobie spuściznę, że w zrocie i dobrobycie szczęście narodu inteligencja Estońska bez tradycji, nie douczona, nieociosana nieumiejąca patrzeć z oddalenia na zjawiska i intuicyjnie je przemikać idzie pod znakiem tej spuścizny i, jak mówią pesymisci - "cała Estonja w kieszeni do Rosji wyniosła"; jest częścią inteligencji, a nawet partje polityczne, która poczyną tworzyć t.zw. "orientacje" /oczywiście rosyjską/. Jaskrawym niedołęstwem obecnego gabinetu jest wysłanie przedstawiciela do Moskwy w osobie odwołanego za swe sprawy przez swą partję z rządu, człowieka z najgorszą reputacją, Kessnera. Złosiwi mówią, że wrzucono szczupaka do wody.

Prócz kontrabandy na wielką skalę i jak wiadomo przez Rosję sowiecką zorganizowany urząd państwowy, Gukowski ze swoją Estońską bandą robi na wielką skalę spekulacje walutowe. W sferach handlowych, nie związanych ze wspomnianą bandą, nikt dziś do banku pieniędzy nie składa. Nasza Delegacja, mając czek na bank Państwowy na małą sumę 10000 mk. Est., nie może sumy odebrać z powodu braku gotówki w banku. Waluta Estońska, Finlandzka, Skandynawska i zachodnia skupuje się przez bolszewików na rynkach.

Sprawy wojskowe.

W sferach wojskowych błogi spoczynek na laurach. Demobilizacja tamuje pracę normalną w szeregach, Sztab Generalny pracuje jak tłumacza nam oficerowie, po pokojowemu. W Ministerjum Wojny pracuje tylko solidnie vice-minister gen. Larka. Wielu spraw zasadniczych jeszcze nie zdecydowano. Ustaleniem spraw zdecydowanych i ordre de bataille zajmuje się.

Sprawy Rosji sowieckiej.

Do Rosji wyjeżdża dziś Angielska delegacja robotnicza i delegacja gen. Gofa. Delegacja robotnicza masowo zbadać rezultaty eksperymentów komunistów; takąż delegacja robotnicza ma podobno tedy przejeżdżać z Francji. Nastroj w Rosji podług otrzymanych przez nas wiadomości rozpaczliwy. Bolszewicy sami przyznają ze buntów chłopskie i w centralnych guberniach są zjawiskiem częstym. O transporcie donosilem w poprzednim raporcie, załączam przy najmniejszym trochę cyfr, podanych przez Chajkiewicza w "Prawdzie" (p. W 3 Ekstremy Biuletyn). W Estonji mówią szeroko ze "osoba armja", o której pisałem w poprzednim raporcie ma torować drogę komunistom w ich ucieczce do Azji. Brusilow, obłożony w pełnomocnictwa może pozostać szczęśliwym spadkobiercą Moskiewskiego raju. Na pewno jest wiadomem ze monarchisci rosyjscy ciągną obecnie w dwóch kierunkach: do Moskwy i Berlina, zależnie od wskazań organizacji oficerskiej (SOF). Ciekawym jest, że centrum tej organizacji przenosi się do Rygi i jak mówią nam socjal-rewolucjonisci i Balachowcy są tam pod skrzydłkami Naczelnego Dowództwa, wymieniają nazwisko R A DZI N S Z A. Podają to na ryzyko tych kol rosyjskich które nam sprzyjają.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Sprawy Białoruskie.

Indywiduala o których wspominałem w poprzednim raporcie, a więc Czerepuk, Mamonko, Nikitin i Markiewicz zjechali po raz drugi na konszachty z bolszewikami teraz jednak nie daly one rezultatu, bolszewicy bowiem nie wierza w ich wpływy na Białorusi i w owe powstania na tyłach Polskiej Armji - pieniędzy od bolszewików dotychczas nie dostali. Natomiast przyjechał z Paryża do Rewla L A D N O W, przywiozł z sobą jakiegoś Francuza, aiby to posła do parlamentu francuskiego i około tego gościa robia tutaj w swej kolonji wielki ruch. Obecnie w Rydze przy udziale Francuza (podobno) odbywa sie socjalistyczna konferencja Białorusinów. O konferencji wspomnianej zawiadomilem telegraficznie kpt. Myszkowskiego. W sprawie gościa francuskiego zainterpelujemy przedstawiciela Francji plk. Hürstel'a.

Sprawy Ukraińskie.

Po rozpoczęciu naszej ofensywy na Kijów był u mnie z wizyta p. Holicyński, (Chef de la Mission Extraordinaire de la République Démocratique Ukrainienne auprès du Gouvernement de la République Esthonienne). Aktualna sprawa jest przepuszczenie obywateli wojskowych Ukraińców na zajęte przez wojska nasze i Petlury terytorja. Sprawa komplikuje sie tem że Estonia ma jakies zobowiązania w tej sprawie w stosunku do Rosji sowieckiej. Proszę o rozkazy i instrukcje w tej sprawie.

Sprawy Litewskie.

Przedstawicielem Litwy tutaj jest Gilis, były przedstawiciel Litewski w Helsingforsie. Łacza mnie z nim osobiste stosunki z dawnych czasów i te utrzymuje dalej. Oficjalnych naszej Delegacja nie otrzymuje żadnych.

Poprzedni dyplomata Litewski w Rewlu gen. weterynarz Wojciszka wydalony za łapownictwo. Jakis przedstawiciel wojskowy porucznik Lapas, którego znalazłem w armji rosyjskiej pod nazwiskiem Lapa-Starzeniecki, występujący tutaj w zimie w mundurze oficera Litewskiego obecnie został aresztowany przez władze Litewskie za kontrabandę i spekulacje walutowa i jak podobno stwierdzono był w swoim czasie komisarzem bolszewickim. Przesła sie przy mniejszym wyciąku z rosyjskich pism i 4 numeru Biuletynu Rewelskiego za pomocą którego inspirowuje wiadomości i wersje.

Melduje że w sprawie lokomotyw aibyta zakupowanych pośrednio czy bezpośrednio przez rząd sowiektów w Ameryce zasięgałem wszędzie dokładnych informacji i stwierdzić można napewno że żadnych tego rodzaju zakupów nie zrobiono i nie predko beda mogły być zrobione.

Bawi w Rewlu przedstawiciel trustu wagonów stalowych w Ameryce, Coombs ma on za zadanie przyszyły handel z Rosją w swej dziedzinie zbadać, warsztaty montujące wagony i lokomotywy nad Bałtykiem zorganizować, zainteresował sie nawet Gdanskim jako jednym z punktów montażu. Zdaje sie przyjechał on z idea rozszerzenia trustu wagonów i na Europe to jest w swoim czasie proponują Rosji i ościennym krajom dostarczenie wagonów wzamian za udział w zyskach cos w rodzaju oddania wagonów w dzierżawę.

Wagunacowni

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

NACZELNE DOWÓDZTWO
Oddział Informacyjny

27/5 1918
21257/Łódź

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Nr 178/20

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Rewel 15 maja 1920

REFERAT EKONOMICZNY.

Według ostatnich obliczeń Estonia zajmuje przestrzeń 45327,2 km² z ludnością ± 1 650 000. Ludność Estońska stanowi 90% ogółu ludności, resztę stanowią Rosjanie, Niemcy, niepały 1% Żydzi, Szwedzi i mały odsetek Polaków.-

Węgla i rudy żelaznej Estonia nie posiada.

Błotna ruda. Na brzegach niektórych jezior znaleziono t.zw. błotną jeziorną rudę, w której analiza wykazała jakoby 32% żelaza i niezbyt duży procent wilgoci.

Piryty. W okolicach Rewla zauważono pokłady pirytu /siarczanu żelaza/ z 48% siarki, ilość pirytu dotychczas nie określona, eksploatacja zamierzona na potrzeby miejscowych papierni.-

Błyszcz ołowiu. W okolicach Hapsalu znajdują się pokłady błyszczu ołowiu z 70% zawartością ołowiu.-

Łupek palny. Na przestrzeni od Jamburga do Rewla, 200 wiorst długości około 50 szerokości, leżą pokłady łupku palnego obliczane na 2½ miljardy pudów. Łupek palny można używać jako paliwa, z domieszką proszku torfowego otrzymuje się dość silny i słabo kopzący ogień dający do 5000 kalorii ciepła. Łupek ten posiada około 20% lotnych składników masłanych i zawiera również około 35% popiołu.-

Wapniak. Estonia posiada duże pokłady wapniaków i piaskowca będących i piaskowiec. doskonałym materiałem budowlanym, mającym szerokie zastosowanie.-

Torf. Estonia jest nadzwyczaj bogata w pokłady torfu. Błota torfowe obejmują 9½ całej przestrzeni Estonii, co stanowi około 4700 km. kw. Z przestrzeni tej 30% nadaje się do eksploatacji opałowej a około 10% da się z użytkować w rolnictwie. Do torfowisk nadających się do większej eksploatacji należą: błoto Eperu w pow. Pernowskim, Suur Soo w pow. Hapsalskim, Kuudu i Samokras w pow. Warenberskim. Torf Estoński jest dobrego gatunku zawiera przeciętnie około 4800 kal. czego nie mogą dać gorsze gatunki węgla kamiennego posiadające od 3500 do 5000 kal. W chwili obecnej uruchamia się parę fabryk suchej destylacji torfu, które prócz koksu torfowego dają amonjak, smołę i spirytus.-

Lasy. Estonia posiada według obliczeń statystyki rosyjskiej z 1914 roku 688261 dziesięcin lasu, a według danych Estońskiego Ministerstwa Rolnictwa około 720000 dziesięcin, co stanowi

Export drzewa.

20% całej przestrzeni Estonji.-

Export drzewa za granicę w normalnych czasach obliczał się na 800000 mtr. sześć. Obecnie zaś przewidują że, export ten w odpowiednich warunkach da się podnieść do 960000 mtr. sześć. Lasy Estońskie posiadają sosnę, jodłę, brzoze, dębu i innych gatunków bardzo mało.-

Rolnictwo.

Estonja jest krajem rolniczym. W rolnictwie pracuje 75% ogółu ludności. Ziemia dotychczas dzieliła się pomiędzy trzy grupy posiadaczy: pierwszą stanowili baroni nadbaltyccy, drugą średni właściciele ziemscy, trzecią chłopci. W posiadaniu baronów było przeszło 1600000 dzies średnich właścicieli ziemskich 440000, chłopów 915000. Stosunek ten obecnie po konfiskacie majątków baronowskich zmienia się znacznie w kierunku demokratyzacji ziemi. Ziemia Estońska nie jest zbyt żyzna. Grunta uprawne stanowią 18% całej przestrzeni, pastwiska 30%, lasy 20%, nieużytki 32%. Pod względem kultury rolniczej południe Estonji przewyższa znacznie północne prowincje. Wielkim zastosowaniem w rolnictwie cieszą się nawozy pomocnicze.

Uprawa zbóż.

Z pośród zbóż dominujące miejsce zajmuje owies. W 1916 roku pod owies zużyto 27,7% ogółu przestrzeni uprawnej; następnie, żyto/19,8%/, jęczmień /16,4%/i kartofle /8,5%/. Dotychczasowe zbiory zboża wystarczały zupełnie na zaspokojenie potrzeb miejscowej ludności. Urodzaje w Estonji na ogół dobre przewyższały znacznie urodzaje rosyjskie. W 1910 roku, gdy średni urodzaj w Rosji dawał 45 pudów ziarna z dziesięciny, w Królestwie Polskim około 63 pudów w Estonji dał 73 pudy.

Len.

Na szczególną uwagę zasługuje uprawa lnu. Len zajmuje w Estonji około 4% ogólnej przestrzeni uprawnej. Średni urodzaj lnu w latach 1900-1905 wynosił 27 pudów z dzies. zaś w latach 1906-1909 - 33,2 puda z dzies. Rocznie Estonja daje około 4000000 klg. lnu. Około 60% całej produkcji podlega exportowi.

Mleczarstwo.

Rozwój gospodarstwa mleczarskiego pozwalał Estończykom w czasie normalnym na export 3000000 klg. przetworów mlecznych.-

Rybołówstwo.

Rybołówstwo w życiu gospodarczym Estonji odgrywa dość poważną rolę. Uprawia się ono na długim bo 1000 klm.

Przemysł reko-
dzielniczy.

Przemysł
fabryczny.
Gorzelnictwo.

Przemysł
papierowy.

siegającym wybrzeżu morskim, oraz brzegów jezior Pejpus i Wire. Roczny połów ryb w Estonji w czasach dawnych oceniał się na 12½ miljonów rubli. Należy więc przypuszczać, że export ówczesny przekraczać musiał 5000000.

Po wsiach chłopci wyrabiają sukno i płótno używane na potrzeby własne. Na wyspach włóścianie wyrabiają krzesła exportowane następnie na rygskie letniska.

W okolicach Dorpatu zajmują się włóścianie wyrobem drewnianych naczyń, wozów dwukołówek i sani. Prócz tego w wielu miejscowościach Estonji rozpowszechnione jest garncarstwo, dzięki obfitości różnorodnej gliny.

Jedno z pierwszych miejsc w przemyśle fabrycznym zaj-

muje gorzelnictwo. W 1913 roku w Estonji pracowało

195 gorzelni z produkcją przeszło 5½ miljonów wiader.

Wówczas w kraju pozostawało około 300000 wiader,

resztę exportowało się do Rosji. Obecnie istnieje

podobno około 300 gorzelni z produkcją od 6-7 miljonów

wiader. Wielkie nadzieje pokładają estończycy na eksporcie znacznej ilości spirytusu za granicę.-

Estonja posiada rozwijający się pomysłnie przemysł papierowy. Do wojny funkcjonowała tu ogromna fabryka celulozy w Waldgaf, obecnie jednak unieruchomiona z powodu zniszczenia jej przez władze rosyjskie. Ogółem w Estonji jest 13 fabryk papieru i celulozy.

Do większych fabryk które nie uległy zniszczeniu

należą: 1/ Połnocne Akc. Tow. w Rewlu z produkcją roczną 650000 pudów.

2/ Papiernia w Turgielu z produkcją roczną 450000 pudów.

3/ Fabr. Johansona w Rewlu z produkcją roczną 400000 pudów.

4/ Fabr. "Kajl" w Kopa Kajlu z produkcją roczną 400000 pudów.

5/ Fabr. "Rapin" z produkcją roczną 200000 pudów.

mase papierowa produkują:

1/ Fabr. w Jahalu z produkcją roczną 250000

2/ Fabr. "Jowesska" " " 70000

Po zaspokojeniu potrzeb własnych Estonja będzie mogła exportować za granicę około 1500000 pudów papieru.

Wyrabia się przeważnie papier gazetowy.-

Przemysł tekstylny. Estonia posiada 3 fabryki wyrobów wełnianych, 2 fabryki wyrobów bawełnianych i 1 fabrykę płótna.

Dla wyrobów wełnianych surowce otrzymywano dotychczas z Rosji, dla wyrobów bawełnianych z Ameryki a ostatnio z Anglii.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Fabryki wełniane:

1/ "Cyntengof" koło Pernowy	prod. rocz.	600000	arsz.
2/ Fabr. Narwska	" "	570000	"
3/ " w Kertelu	" "	125000	"

Fabryki bawełniane:

1/ Fabr. Krengolińska w Narwie	" "	70000000	"
2/ " Baltycka w Rewlu	" "	20000000	"

Fabryki wyrobów lnianych:

1/ Narwska fabr./płótna żaglowego/"	3000000	"
" " / nitek/"	300000	"

Garbarnie.

Przemysł garbarski mało rozwinięty. Estonia liczyła 7 większych garbarń z produkcją roczną 200000 skór.

Cementownie
i cegielnie.

Dwie większe cementownie "Portkunda" i "Aszeria" z produkcją roczną 1000000 beczek portland-cementu zaopatrywały swego czasu północną Rosję europejską. Obecnie z braku paliwa produkcja czasowo wstrzymana. Według obliczeń estońskich około 1000000 pudów cementu są exportowane za granicę.

Estonia posiada około 200 cegielni i także ilość wapiarek.-

Przemysł drzewny.

Przemysł drzewny Estonii reprezentowany był przez fabryki Tow. Akc. "Luter" w Rewlu, które przed wojną produkowały w większych ilościach meble oraz forniry dla skrzyń i pudełek. Poza tą fabryką istniało jeszcze około 15 warsztatów w Rewlu i Dorpacie.-

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Przemysł chemiczny
i inne.

Przemysł chemiczny obecnie nie istnieje. 4 huty szklane dawniej działające obecnie wstrzymały swą produkcję całkowicie. Istnieje parę fabryk zapalek, produkcja ich obecnie minimalna.-

Fabr. budowy statków, Przed wybuchem wojny Rewel posiadał parę wspaniałych warsztatów kolejowych. urządzonych warsztatów budowy statków oraz wagonów

kolejowych, były to:

Ros. Baltyckie Tow. Akc. z kapitałem 15 milionów rs. zatrudniające od 8-10000 robotników z produkcją 2 a 50000 ton i 6 a 5000 ton.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Akc.Tow. "Bekker" z kapitałem 10 milionów rs. zatrudniające 2000 robotników, z produkcją 1 do 6000 ton i 5 do 2000 ton.

Akc.Tow. "Noblessner" z kapitałem 3 milionów rs. zatrudniające 1500 robotników, z produkcją 3 do 1500 ton.

Fabryka budowy wagonów "Dwigatiel" z kapitałem 4 milionów rs., zatrudniająca 1800 robotników, z produkcją 150 wagonów osobowych, 3000 towarowych i 1800 kuchni polowych.-

Obecny stan tych fabryk jest następujący: w "Ros.Balt. Tow.Akc." maszyny zostały w większości ewakuowane do Rosji. Warsztaty tej fabryki mogą w chwili obecnej budować jedynie żelazne konstrukcje mostów. Akc.Tow. "Noblessner" posiada maszyny i jest zdolne do budowy łodzi motorowych i żaglowców oraz remontu lokomotyw; odczuwa jednak brak materiałów. Akc.Tow. "Bekker" jest nieczynne maszyny całkowicie ewakuowane do Rosji. Fabryka "Dwigatiel" zachowana w dobrym stanie, może przeprowadzić remont wagonów i lokomotyw. W rozwoju tych fabryk rząd estoński pokładał wielkie nadzieje. Jak widzimy jednak w stanie użyteczności są tylko trzy, a z tych fabryka wagonów "Dwigatiel" podobno przechodzi w ręce amerykańskie. Dla rozwoju gospodarczego Estonii pod względem komunikacji handlowej, pierwszorzędne miejsce zajmują porty morskie z których najgłówniejszy jest Rewel. Rewel posiada wygodną zatokę morską o głębokości od 13 do 15 sażni. Zatoka ta zamarza na 3 do 5 tygodni. Rewel jest połączony koleją z Piotrogradem i Rygą. Połączenie z Moskwą niedogodne przez Piotrograd lub Taps - Wałk - Psków - Bałagoje. Procz Rewla Estonia posiada porty: Baltycki, Narwa, Hapsal, Arensburg i Pernowa; wszystkie niemal zamarzają na dłuższy przeciąg czasu a pod względem handlowym posiadają znaczenie drugorzędne. Połączenie kolejowe tych portów z centrum Estonii jak również z Rosją bardzo niedogodne, co również obniża ich znaczenie gospodarcze. W celu rozwinięcia handlu tranzytowego z Rosją, rząd Estoński projektuje budowę paru kolei szerokotorowych jak również szereg kanałów. Są to jednak projekta których urzeczywistnienie wymaga dłuższego czasu i dużego nakładu kapitałów, których brak zmniejsza Estonię szukania ich za granicą co przyczynia się do obniżenia tych korzyści na

Komunikacja.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

jakie obecnie liczy Estonia.-

O C E N A O G Ó L N A .

Brak danych dotyczących życia gospodarczego za ostatni okres czasu, nie pozwalają jeszcze na wyprowadzenie konkretnych wniosków dotyczących obecnego stanu życia gospodarczego kraju, najbliższych perspektyw rozwoju jego przemysłu i handlu oraz tych korzyści ekonomicznych jakie dałyby się osiągnąć przez wzajemne zbliżenie Estonii z Polską. W dobie obecnej Estonia ogółem jest ze wszystkiego co nadawałoby się do eksportu. Len wykupili Anglicy, budulec i wyroby drzewne wywieźli Anglia i Francja. Artykuły żywnościowe drogą szmuglu jada do Rosji, ostatnio wywieziono do Rosji za pozwoleniem rządu estońskiego większe ilości kartofli. Przemysł w zastoju- wszelki więc eksport w chwili obecnej nie poprawia lecz pogarsza wewnętrzne warunki gospodarcze. Eksploatacja lasów zaczyna przybierać znamiona gospodarki rabunkowej. Waluta Estońska mimo zawartego pokoju z Sowdepją i otrzymanego od rządu sowieckiego złota stale się chwieje, a ostatnio ma tendencje zniżkowe. Drożyzna w kraju wzrasta znacznie szybszym tempem niż w Polsce.-

Boğusławski
rtm

(Boğusławski
rtm.)

6 kart.

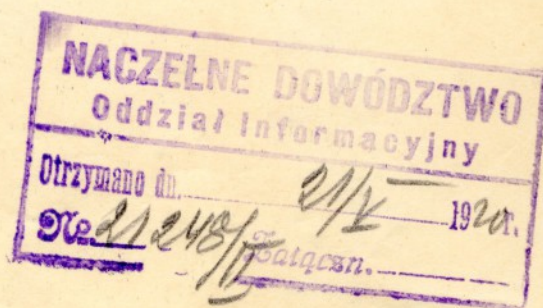
W uzupełnieniu raportu należy wziąć pod uwagę nadesłane przez Estońskie biuro statystyczne dane dotyczące produkcji za rok 1919.

Według biura statystycznego stosunek 1919r. do produkcji normalnej przedwojennej jest następujący:

papier	21,3%
masa papierowa	36,4%
gilzy	56,3%
bawełna	12,8%
sukno	24,1%
len	30,0%
powrozy	7,2%
wapno	5,0%
skory	50,0%
cement	2,2%
szkło	23,7%
cegielnia	8,0%

W rolnictwie największe przestrzenie pol zużyte pod kartofle a następnie len, żyto, owsa stosunkowo mało. Zwrocono szczególną uwagę na plantacje tytoniu.-

Requiescat in pace

Red handwritten mark, possibly 'Euf' and '16'.

